

Editorial: Co se čte a co se nečte?

Inspirací k napsání tohoto editoriale byl paradoxně situace, v níž inspirace chyběla. Některé editoriale vznikají na základě brilantní myšlenky, kterou autor má potřebu komunikovat své komunitě. Jiné vznikají jako souhrn daného (zpravidla speciálního) čísla. A jiné se píšou jen proto, že číslo bez editoriale vzniknout nemůže. To byl i případ tohoto. Autorka seděla s hlavou v dlaních a snažila se přijít s myšlenkou, která osloví; s editorialem, který má co říct. A v tom kolegyně praví: „A čte ty editoriale vůbec někdo?“

V mém světě je editorial čtení k ranní kávě. Obecně jej mám spojen spíše s tištěnou formou časopisu. Otázkou ale je, nakolik je tištěná forma časopisu momentálně čtena a jakým způsobem. Čtou se ještě odborné časopisy od první do poslední stránky? Nebo si vybíráme jen to, co nás zaujme z obsahu? Nebo vlastně ani obsah nepotřebujeme, protože ke konkrétnímu hledanému textu se dostaneme přímo z Googlu?

Způsoby čtení tištěné verze časopisu by byly dobrým námětem pro výzkum. V českém prostředí mi takový není momentálně znám¹. Co se týče online verze, takový průzkum lze z pozice vedoucího redaktora díky redakčnímu systému provést během několika minut. Jak to tedy je? Co se čte a co se nečte?

V online verzi *Pedagogické orientace* se nejvíce čtou studie, pak diskuse, recenze, zprávy a nakonec (jak věštila kolegyně) editoriale. Jak jsme k tomu závěru došli? Pomocí redakčního systému jsme si zjistili (ke konci roku 2021) počet zhlédnutí pdf souborů u jednotlivých textů za celou dobu, co jsou dostupné online v našem redakčním systému²; ty jsme rozdělili do žánrů³ a poté spočítali průměr. Šlo nám jen o stručný náhled, metodika nebyla nijak sofistikovaná (nebrala např. v potaz „stáří“ textu ve smyslu toho, jak dlouho byl dostupný online).

¹ Výzkumy věnující se časopisům obecně ale existují – příkladem je text Novotného a kol. v tomto čísle.

² Zhlédnutí souboru bylo zvoleno proto, že nás zajímalo „čtení“ – tedy nikoliv jen práce s abstraktem, který se objeví při návštěvě stránky daného textu na journals.muni.cz.

³ Musíme ale upozornit, že tato data jsou orientační. V online redakčním systému *Pedagogické orientace* byly v rubrice Recenze a v rubrice Zprávy dlouhou dobu texty publikovány jako celá sekce v jednom souboru – data za jednotlivé texty máme omezené. Zde jsme kalkulovali se zhlédnutím souborů pdf, které ale v některých případech v rubrice Zprávy a Recenze obsahují více textů.

Výsledky jsou nicméně zajímavé. Plný text studie je průměrně zobrazen 565×, kdežto plný text editoriale jen 231×. Na druhou stranu, editoriale se zdají mít stabilnější publikum – valná většina z nich má mezi 200 a 300 zhlédnutími (kromě tří hvězdných editorialů, které mají nad 450). Oproti tomu čtenářstvo studií se velmi liší – dva hvězdné texty mají kolem 8 000 zhlédnutí pdf souboru, 40 nejpopulárnějších studií má nad 2000, 150 nejpopulárnějších studií má nad 1 000 – a zbylých cca 1 000 textů zařazených do rubriky studie má méně než 1 000 zhlédnutí (pojetí této rubriky se za 30 let působení časopisu značně proměnilo; zde jsou data za všechny texty, které jsou takto v online systému zařazený).

Je to hodně? Je to málo? Jak to mají jiné časopisy? To bohužel nevím – ale studie na toto téma by třeba mohla nasbírat spoustu zhlédnutí a stát se tak novým hvězdným textem.

Eva Minaříková